

בושינגטון, האהירו הנשוא רוזוולט שלא לחזור לארץ ישראל העומדת להיכבש בידי הגרמנים. השיב לו אבן הנביאים ניבא על שני חורבנות לא על חורבן שלישי. וכאשר אמר כן הית הגרמנים נחלו תבוסה, עם ישראל שב להיות ריבוני בארצו, וכל ענני הקדרות שחלפו מעל שמי ישראל נמוגו כלא היו.

מקדמי כרז הראי הרז הלכתי
 ① ר' עקב הרצוג דל בספרו יום לבדד ישכך מספר: אין ספק שאבי זצ"ל השפיע עלי מאד - במיוחד, למשל באמונתו העזה ששיבת ציון בימינו היא ראשית צמיחת נאולת ישראל בשנת תשי"א (1951) כשעמד רומל בשערי הארץ ואבי זצ"ל ביקר אז

② פרקים רבים בדברי הנביאים מדברים על הגאולה העתידה. בעיון במפרשים אנו מוצאים פעמים רבות את הקביעה, שגלות שלישית לא תהיה. להלן מקצת מהמקורות הקדומים הללו:

"ופדויי ד' ישובון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם, ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה". [ישעיה ל"ה, י']

③ מפרש המלבי"ם - וגם יבואו לציון ברנה, לא כמו בצאתם מגלות בבל שיצאו, וגם באו לציון, ביגון ואנחה. ושמחת עולם על ראשם שמחה נצחית, שלא יהיה אחריו תוגה וגלות כלל, לא כמו שמחת בית שני, שלא הייתה שמחת עולם...

④ "ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת וגדרתי את פריציהן והריסותיו אקים ובניתיה כימי עולם". [עמוס ט, י"א]

מפרש רש"י - ביום ההוא - אחרי בוא עליהם כל אלה, יבוא יום ההוא המוכן לגאולה ובו אקים סוכת דוד הנופלת...

⑤ "ונטעתים על אדמתם ולא ינתשו עוד מעל אדמתם אשר נתתי להם אמר ד' אלקיך". [עמוס ט, ט"ו]

⑥ מפרש הרד"ק - ונטעתים כעץ הנטוע שלא יזוז ממקומו. והעניין שלא יגלו עוד מארצם... המלבי"ם מפרש - מאז יהיו כעץ הנטוע במקומו, שאי אפשר לעוקרו מאדמתו. כן לא ינתשו עוד מעל אדמתם, כי לא ילכו עוד בגלות לעולם.

⑦ "כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב. אם יתמהמה חכה לו, כי בוא יבוא לא יאחר". [חבקוק ב, ג']

⑧ אומר המלבי"ם - ...הודיע לו, שהמועד של מפלת בבל אינו הקץ, רוצה לומר רק פקידה ולא קץ הפלאות. כי אחר שייגאלו ישראל מבבל, יגלו שנית, והקץ שהיא הגאולה האחרונה, לא יהיה אז...

⑨ הקץ לא יכזב, כי לא יהיה אחריו גלות... והנה, הגאולה האחרונה יש לה שני זמנים: זכו - אחישנה, לא זכו - בעיתה... כי הקץ הקבוע בעיתה - הוא מוגבל לזמן רחוק מאד, בכל זאת, כשיגיע הזמן המוגבל, לא יאחר אותו, ובוא יבוא הקץ בכל אופן.

⑩ "לכן חכו לי נאום ד' ליום קומי לעד, כי משפטי לאסוף גויים לקבצי ממלכות לשפוך עליהם זעמי כל חרון אפי, כי באש קנאתי תאכל כל הארץ". [צפניה ג, ח']

⑪ פירוש המלבי"ם - לכן - אחר שסופר רעת העם, ושכל מה שהשתדל כדי שישבו בתשובה ושיהיה אז עת הגאולה, לא הועיל... אז אתעורר אני אל הגאולה העתידה, כשיגיע הקץ האחרון המוגבל הבלתי תלוי במעשיכם כלל, ועל זה אמר ליום קומי שאז אקום אני מעצמי לגאלכם, וזה יהיה לעד, רוצה לומר שלא יהיה אחריו גלות עוד, מה שאין כן הגאולה שעל פי המעשים לא תהיה לעד, כי כשישובו וירעו מעשיהם תיבטל הגאולה...

⑫ יחינו מי קיים ביום השלישי יקמנו ונחיה לפניו: {הושע פרק ו, ב}

⑬ רד"ק ופ"י עוד יחינו מיומים זה המאמר הוא על העתיד ומיומים משל לשני גליות גלות מצרים וגלות בבל ביוב השלישי משל לגלות הזה השלישי שיקימנו ממנו ונחיה לפניו שלא נגלה עוד לעולם ונחיה תמיד לפניו כל ימי עד שלא נחטא עוד:

⑭ מצודת דוד: יחינו מיומים - הנה שלח לנו רפואה משני העתים שעברו עלינו הוא גלות מצרים וגלות בבל: ביום השלישי - בעת השלישי בגאולה העתידה יקימנו מן הנפילה ונחיה לפניו עד עולם כי לא נבוא עוד לגולה:

⑮ (כא) שישו ושחזי בת אדום יושבתי יושבת בארץ עוצ גם עליך תעבר כוס השקרי ותתקרי: ס
 (כב) תם עונך בת ציון ל' א יוסיף להגלותך פקד עונך בת אדום גלה על חט אתיך: {איכה פרק ד'
 רש"י(כב) תם עונך בת ציון - לקית על כל חטאותיך: לא יוסיף להגלותך - מגלות אדום ולהלן עוד:

אלוהי רחמים

כו

13

אחרי המגזרות הרבות, שאנו רואים בדרכי חיינו הכלליים בדורנו בכלל ובאי פרט, הגנו מוכרחים להרגיש שאנו נולדים מחדש, מתחזית המדרגה הגנו הולכים ונוצרים עוד הפעם כימים מקדם, כל הרכוש הרוחני של העבר הולך ונבלע לכאורה במקורה ויוצא הוא בפנים חדשות, מקוטנות הרבה בכמותו, אבל רעגנות מאד ועלולות לצמיחת גדולה, מלאה חיים עזיזים, באיכותו, הגנו קרואים לעולם חדש מלא וזהר עלינו, לתקופה חדשה שתעלה בחסנה על כל התקופות גדולות הערך שקדמו לה, מאמין הוא העם כולו, שאין גלות עוד אחרי הגאולה ההלכה ומתחלת שלפנינו, ואמונתו העמוקה הזאת היא בעצמה רו קיומו היא, סוד ד' גולה במהלכו ההיסטורי, והמסורת העתיקה מעידה על אור נשמתו המכרת את עצמה ואת כל יחסי מאורעותיה עד דור אחרון, דור צופה לישועה קרובה.

15) מתוך מכתב רב און הרב זצ"ל - עקיבא (מאירי הראיה)

מדת רבי עקיבא המיוחדת, שהיא מתעוררת עכשיו בזמן צמיחת הישועה, להיות לנו לאור עולם, התלהבות ומסירות לחזק כל חזון של גאולה ותחיה לישראל וארצו, דוקא מפני שהחזון בשעתו נכשל, ובר כוכבא נפל ועמו נפל ישראל בבחינת תירווחו הלאומית, בטוחים אנו כי תורת אמת אשר בפה קדוש יבוא תור לה, והתור הזה הולך ובא, ולא תקום פעמים צרה, ולא לחנם לחם ישראל מלחמת קיומו ונצחו עד דור אחרון ועד בכלל.

16) לכו אחים ובנים חביבים בכח זה, בכח ד' גואל ישראל, אל ירד לבככם, אל תערצו מכל קולות של צוחות וקל-גסים, ד' עמנו, ובשמו ותורתו נדגול ונעשה חיל, לקרבת גאולתנו ופדות נפשנו, בישע צור ישראל אשר הגנו לעדי עד עמו וצאן מרעיתו.

בברכה, חיים, שלום, חדות רוח וקושט סלה.
 נאמן אהבכם
 אברהם יצחק הכהן קוק
 (זרעים שנה א', חוב א' תרצ"ו)

17) האם תגאלי

אבן פרק יא שלמה נב

וכן בכל דור יש קצים לפי ענין והשוכה והזכיות המיוחדים לאותו דור, אבל קץ האחרון לא תליא בתשובה אלא בהסדר כמ"ס (ישעיה מ"ח) למעני למעני אעשה, וגם בזכות אבות, זו"ש וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו. וזה הקין לבד נתגלה לאבות, זו"ש ללכי גליתי, ר"ל לאבות ולמשה שנקראו לבי (ו):

18) אור החיים על ויקרא כה, כה

וגו': ואומרו ואם נח מנחה ידו די השיב, פי' אדם יראה האדון כי אין כח בעם לסכול חנלים עוד זרנו חובותיהם למעלה ראש ואפס כח הסכלוהיה ממכרועד שנת היותו שהוא זמן המוגבל לגאול' בעתה ואז יגאל' ביוכל' ושל לחיותו כי קץ הגלות ישנו אפי' יהיו ישראל רשעים גבורי' מ'ו:

19) המחנה, נחם ישראל מ"ו

כי הגאולה האחרונה בערך הגאולה הראשונה, היא כמו ערך החמה אל הירח, וזה כי הלבנה היא מאירה וחוזרת ומאפלת, וכך היתה גאולה ראשונה, שאחר הגאולה היה חושך של גלות, כמו הלבנה שמאירה וחוזרת ומאפלת, אבל הגאולה האחרונה שהיא תמיד, ואין לה הפסק, לכך גאולה אחרונה נגד החמה שהיא נשארת בלי שינוי

בראשית רבה (וילנא) פרשה צב

1

ג' יאשיהו בן לוי פתר קרא בגליות ואל שדי יתן לכם רחמים, (שם /תהלים/ קו) ויתן אותם לרחמים, לפני האיש הקב"ה, שנאמר (שמות טו) ה' איש מלחמה ה' שמו, ושלה לכם את אחיכם, אלו עשרת השבטים, אחר ואת בנימין, זה שבט יהודה ובנימין, ואני כאשר שכולתי בחורבן ראשון, שכולתי בחורבן שני, כאשר שכולתי בחורבן ראשון ובשני לא אשכל עוד, ד"א ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש, זה השלטון, ושלה לכם את אחיכם, זה יוסף, אחר זה שמעון, ואת בנימין כמשמעו, ואני כאשר שכולתי ביוסף שכולתי בשמעון לא אשכל עוד.

2) מדרש תהלים (בובר) מזמור קכא

[א] שיר למעלות אשא עיני אל ההרים וגו'. דוד אמר שיר למעלות משנת עלינו מעלה זו אין אנו יורדין, משישיענו ממלכות עשו שוב אין אנו יורדין עוד לשעבוד מלכות, שבאמר ועלו מושיעים וגו' (עובדיה א כא), אומרים ישראל להקב"ה אנו נאמה לך שירה על אותה מעלה שהעלינו מן המלכות, לכך נאמר שיר למעלות אשא עיני וגו'.

פסיקתא דרב כהנא (מנדלבוים) פרשה יב

14) אמ' דוד קול יי' בכח (תהלים כט: ד), קול יי' בכוחו אין כתי' אלא קול יי' בכח, של כל אחד ואחד, א' להם הקב"ה לא מפני שאתם שומעי' קולות הרבה, אלא היו יודעים שאני הוא, אנכי יי' אלהיך (שמות כ: ב). בעולם הזה נגאלו ישראל ממצרים ונשתעבדו בבבל, ומבבל למד"י, וממד"י ליון, ומיון לאדום, ומאדום הקב"ה גואל ואינו משתעבדין עוד, שנ' ישראל נושע ביי' תשועת עולמים לא, תבושו ולא תכלמו עד עולמי עד (ישעיה מה: יז).

בראשית פרק ט

5

- 5) (י) וילך משם יצק ניסו בגמל גר וישב שם; (יח) וישב יצק ויחפר את באר ת המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסקמום פלשתים אשרי מות אברהם ויקרא לכן שמת לשם ת אשר קרא לכן אביו: (יט) ויחפרו עבדי יצק בגמל וימצאו שם באר מים חיים;
- 6) (כ) וירבו ר' עי גר עם ר' עי יצק לאמר לנו המים ויקרא שם הבאר יצק פי הקשקשו עמו;
- 7) (כא) ויחפרו באר אסרת וירבו גם עליה ויקרא שמה שטנה;
- 8) (כב) ויצק משם ויחפר באר אסרת ולא כבו עליה ויקרא שמה כח כוח ר' אקר פי עשה הקיבוץ וק' נק לנו ויכרטי באר;

9) רמב"ן בראשית פרק ט

- 9) (כ) ויקרא שם הבאר עשק - יספר הכתוב ויארץ בענין הבארות, ואין בפשוטי הספור תועלת ולא כבוד גדול ליצחק, והוא ואביו עשו אותם בשוה, אבל יש בדבר ענין נסתר בחוכו, כי בא להודיע דבר עתיד, כי "באר מים חיים" ירמוז לבית אלהים אשר יעשו בניו של יצחק, ולכן הזכיר באר מים חיים, כמו שאמר (ירמיה יז יג) מקור מים חיים את ה'. וקרא הראשון עשק, ירמוז לבית הראשון אשר התעשקו עמנו ועשו אותנו כמה מחלוקות וכמה מלחמות עד שהחריבוהו.
- 10) והשני קרא שמה שטנה, שם קשה מן הראשון, והוא ובהיות השני שקרא אותו כשמו שכתוב בו (עזרא ד ו) ובמלכות אחשורוש בתחילת מלכותו כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלם, וכל ימיו היו לנו לשטנה עד שהחריבוהו וגלו ממנו גלות רעה, והשלישי קרא רחובות, הוא הבית העתיק שיבנה במהרה בימינו והוא יעשה בלא ריב ומצח, והוא ירחיב את גבולנו, כמו שנאמר (דברים יט ח) ואם ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר וגו' שהוא לעתיד, וכתוב בבית השלישי (יחזקאל סא ז) ורחבה ונסבה למעלה למעלה, ופרינו באר, שכל העמים יעבדוהו שכם אחד;